

СТ А Н О В И Щ Е

относно дисертацията за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
на тема *"Семантични дескриптори на рефлексивни по форма глаголни структури в
съвременния български, френски и унгарски език"*
с автор: Милена Николова Славчева

от доц. д-мн **Галя Младенова Ангелова**
ИИКТ-БАН, Секция по лингвистично моделиране

Представеният дисертационен труд разглежда актуални въпроси на моделиране на семантиката на глаголите в естествения език. Явлението "рефлексивност" се осмисля в теоретичен и практически аспект в плоскост, значима за компютърната лингвистика – а именно, построяване на изчислителен модел. Като основен инструмент за моделиране е използван съвременен обектно-ориентиран подход, който предоставя пакети от моделиращи елементи за описание на семантиката на класове от *se-ci* глаголи на български език и техни семантични еквиваленти във френския и унгарския език.

Целите, методите и изследователският подход на представения труд са добре дефинирани. Оценявам като много положителен аспект детайлността на увода и обзорната първа глава на дисертацията, където авторката мотивира една основна хипотеза: че семантичните параметри се приемат за доминиращи над морфосинтактичните. Приложеният изследователски подход – да се използва формализмът на Единното представяне на събитията (ЕПС), който представя концептуалната структура на събитията чрез диаграми - съответства на поставените задачи и спецификата на дисертационния труд.

Текстът на дисертацията е структуриран в увод, четири глави, заключение с резюме на получените резултати с декларация за оригиналност, библиография и приложения. Високата ерудиция на авторката личи от анализа на източниците и способността ѝ да прави изводи и заключения. Експертизата на Милена Славчева в областта на лингвистичните теории не е случайна, тъй като тя е работила дълго време върху структуриране на морфосинтактично знание и изграждане на семантични дескриптори. На практика обзорната първа глава поднася в синтезиран вид характеристики на семантичните модели според най-известните школи. Формализмът ЕПС също е подложен на задълбочен анализ, като са посочени основните му характеристики и функции. Представена е и графичната нотация на понятийната рамка, която е основен инструмент за моделиране на значението на разглежданите глаголи в многоезиков план.

Лингвистичната част на дисертационния труд (глава 2), в която рефлексивните глаголи са класифицирани в категории, показва задълбочените теоретични познания на Милена Славчева по семантика на българския глагол и нейното изследване от редица авторитетни български лингвисти. Прави впечатление лекотата, с която авторката установява съответствия между класовете от български глаголи и техни еквиваленти на френски и унгарски език. Използвайки въведените класове глаголи, в глава 3 Милена Славчева представя техни концептуални модели чрез ЕПС, като предлага собствени моделиращи елементи, дефинирани като разширения на основния формализъм. Въведена е система от *роли на участници*, съответстваща на наблюденията на авторката

върху семантиката на рефлексивните глаголи. Съгласно обектно-ориентирания подход, *ролите* са организирани в таксономия. В глава 4 (която е най-голяма по обем – 60 страници) е представена базата от данни *СемИнвест*, оригинална разработка в дисертацията, в която се записват глаголни единици и асоциирани с тях идентификатори на понятийни рамки-шаблони. Изброени са класовете от дескриптори, въведени в дисертационния труд. Структурата на *СемИнвест* е представена подробно; става ясно, е според авторката тя е път към разработка на многоезикови приложения, ориентирани към семантичен анализ на естествения език. Много положителен аспект е изброяването на езикови технологии и сценарии за автоматична текстообработка, в които концептуалното моделиране като цяло и *СемИнвест* в частност могат да намерят своето приложение, разширение и използване.

Смятам, че научните и научноприложни резултати във втора, трета и четвърта глава представляват съществен принос на докторантката в областта на разглежданата научна проблематика. Без съмнение те са изцяло самостоятелна и оригинална разработка на Милена Славчева, плод на нейния упорит труд, свързан с моделиране на лингвистичното знание. Подробният анализ и аргументацията, изложени в първа и втора глава, показват способността на кандидатката за самостоятелни научни изследвания. Доказателство за това са и множеството публикации (15) по темата на дисертацията в международни реферирани издания, включително в традиционни информатични издания като *Lecture Notes in Artificial Intelligence* на Шпрингер. Резултатите са докладвани многократно на три научни форума у нас и на 12 международни научни мероприятия, от които 10 в чужбина.

Като специалист по концептуално моделиране в компютърните науки бих очаквала да видя графично представяне на таксономията на *ролите* на участниците, което би помогнало на читателя да се ориентира по-лесно в предлагания семантичен модел на глаголните значения. Тази препоръка обаче не намалява качествата на труда, тъй като се отнася до онагледяването на резултатите.

Изброените в заключителната глава научни и научноприложни резултати показват, че целите и задачите на дисертационния труд са изцяло постигнати. Приносите са доказателство за задълбочените теоретични знания на кандидатката и способностите ѝ за критичен анализ и самостоятелни научни изследвания. Броят на публикациите по темата на дисертацията надхвърля значително изискванията на Правилника за специфичните условия за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИИКТ-БАН. Обемът, съдържанието и структурирането на дисертационния труд отговарят на възприетите стандарти. Авторефератът отразява пълно и точно изложението и резултатите на дисертацията. Процедурите по защитата са проведени съгласно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, като са спазени предвидените срокове.

Оценявам високо дисертацията на Милена Славчева и ще гласувам положително да ѝ се присъди образователната и научна степен „доктор“ за представения труд. Убедено предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за това предложение.

София, 28 септември 2011 г.

доц. дмн Галя Младенова Ангелова